

Handläggare
Sigita Jogminaite
Telefon: 08-50825194**Till**
Socialnämnden
2025-05-20

Rapport över arbetet mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott i Stockholms stad 2024

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner rapporten.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för kännedom.
3. Socialnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Sammanfattning

Sedan år 2008 har Stockholms stad bedrivit ett aktivt arbete med att såväl utreda som förebygga felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd samt förebygga bidragsbrott. Stadsdelsnämnderna och socialnämndens två enheter som betalar ut ekonomiskt bistånd, Område hemlöshet (tidigare enheten för hemlösa) och Område nyanlända (tidigare Intro Stockholm), ansvarar för att ha en funktion samt rutiner för att utreda felaktiga utbetalningar (FUT) och bidragsbrott.

I föreliggande rapport redovisas nämndernas arbete och stadsövergripande statistik för året 2024 såväl som socialnämndens arbete med att samordna och utveckla detta arbete.

Resultaten som framgår indikerar att FUT-arbetet har gynnsamma ekonomiska effekter, särskilt genom att det förhindrar fortsatt utbetalning av felaktigt bistånd och främjar återbetalning av bistånd som beviljats felaktigt. Det är av yttersta vikt att kontinuerligt utveckla och samordna stadens åtgärder för att hantera felaktiga utbetalningar.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner rapporten.

Bakgrund

Socialnämnden har sedan många år tillbaka i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna arbeta med att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott vid handläggningen av ekonomiskt bistånd.

Nämndens arbete har omfattat utbildning, myndighetssamverkan och konsultativt stöd till samtliga stadsdelsnämnder medan ansvaret för själva utredningsarbetet vid upptäckt av felaktiga utbetalningar och arbetet med att aktivt förebygga dessa felaktiga utbetalningar ligger hos stadsdelsnämnderna och socialnämndens två enheter som betalar ut ekonomiskt bistånd, Område hemlöshet (tidigare enheten för hemlösa) och Område nyanlända (tidigare Intro Stockholm).

Ärendet

Utgångspunkter

I arbetet med ekonomiskt bistånd är den första och huvudsakliga uppgiften att hjälpa individer att på sikt kunna klara sin försörjning på egen hand. Parallellt med denna huvuduppgift ska varje individs rätt till ekonomiskt bistånd utredas vid varje ansökan till dess att individen är självförsörjande. Rätt utbetalning ska gå till rätt person och så långt det är möjligt ska felaktiga utbetalningar förebyggas.

Om det i ett ärende finns misstanke om att en eller flera månaders bistånd har beviljats på felaktiga grunder eller till ett för högt belopp lämnas denna misstanke vidare till stadsdelsnämndens utredare av felaktiga utbetalningar, kallad FUT-utredare.

Samtliga stadsdelsnämnder och socialnämndens två enheter, Område hemlöshet och Område nyanlända, har för närvarande FUT-utredare. I uppdraget som FUT-utredare ingår exempelvis att:

- Utredda misstänkta felaktiga utbetalningar
- Besluta om återkrav och polisanmälan, samt regelbundet följa upp dessa beslut
- Utredda ersättningstalan
- Informera nyanställda kollegor om FUT, samt vägleda kollegor i FUT-anmälningar
- Återkoppla upptäckter av felaktiga utbetalningar till chefer och kollegor
- Vid behov, delta i socialsekreterarnas ärendedragning
- Vid behov, hålla i särskilda utbildningsinsatser

Misstänkta felaktiga utbetalningar

Misstankar om felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd kommer regelbundet till nämndernas kännedom. Misstankar registreras i verksamhetssystemet hos respektive nämnd som en så kallad *"inkommande information"* vilken sedan skickas till FUT-utredaren.

Antalet registrerade misstankar om felaktiga utbetalningar uppgick år 2024 till 731, vilket var 69 färre registrerade misstankar jämfört med föregående år. För jämförelse kan tilläggas att 11 586 hushåll var aktuella för ekonomiskt bistånd under året, vilket var 228 hushåll fler än året innan.

När en registrerad misstanke om felaktig utbetalning har skickats till en ansvarig FUT-utredare gör FUT-utredaren en förhandsbedömning, vid vilken denne bedömer huruvida utredning ska inledas eller inte. Vid ett mätningstillfälle i slutet av året 2024 stod 227 ärenden i kö till stadens FUT-utredare. Ärendena i kö har minskat successivt sedan 2020. En trolig förklaring kan vara att samtliga nämnder har FUT-utredare på plats som arbetar aktivt med de misstankar som registreras och att FUT-arbetet har prioriterats på nämnderna samt att det förebyggande arbetet har gett resultat vilket innebär att det är färre misstankar att hantera från början.

Inledda utredningar

Under år 2024 inleddes 271 utredningar om felaktiga utbetalningar, vilket var något lägre än föregående år när 279 utredningar inleddes. Antal inledda utredningar har successivt minskat de senaste tre åren.

Orsak till inledd utredning

Den vanligaste orsaken till att en felaktig utbetalning skedde under 2024 var, som året innan, att en individ hade inkomster som inte redovisades vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Den näst vanligaste orsaken var interna felaktigheter. Året innan var den näst vanligaste orsaken oredovisade tillgångar.

Bedömning att inte inleda utredning

År 2024 var det totalt 474 ärenden där FUT-utredaren gjorde bedömningen att en utredning inte skulle inledas. Anledningar till att inte inleda utredning kan handla om interna fel vid handläggningen av ekonomiskt bistånd där FUT-utredaren redan under förhandsbedömningen ser att det saknas grund för att återkräva bistånd eller polisanmäla händelsen, eftersom individen själv inte kan anses vara ansvarig för den felaktiga utbetalningen, att tre år har passerat eller att det inte anses vara en FUT. Mer än hälften (257 st.) av dessa avsåg just interna felaktigheter vilket innebär att det funnits brister i handläggning från beslutsfattarens sida.

Återkrav och polisanmälningar

Stadsdelsnämnderna och socialnämnden fattade 138 beslut om att återkräva bistånd till en total summa av ungefär 3,4 miljoner och 41 polisanmälning gjordes under året. Den totala kostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd i Stockholms stad under samma år uppgick till strax över en miljard kronor och återkravsbeloppet motsvarar därmed ca 0,3 % (drygt 1 % år 2023) av det belopp som betalats ut i ekonomiskt bistånd under året.

Det bistånd som återbetalades till stadsdelsnämnderna under året uppgick till drygt 1,3 miljoner kronor. Detta var ungefär hundra tusen kronor mindre än föregående år.

Inbesparat belopp

I samband med att en FUT-utredning inleds kan ny information läggas fram av vilken det framgår att individen inte är i behov av ekonomiskt bistånd. I vissa fall har man upptäckt att individer slutar att ansöka om ekonomiskt bistånd i samband med en FUT-utredning. En FUT-utredning kan också medföra att en inkomst upptäcks och att individen har fortsatt rätt till ekonomiskt bistånd men till ett lägre belopp.

För att få en uppskattning av hur stort belopp detta avser gör nämnderna beräkningar av så kallat inbesparat belopp utifrån en gemensam modell. Dessa beräkningar har genomförts årligen de senaste tio åren. År 2024 var det inbesparade beloppet 3,2 miljoner kronor. År 2023 var det inbesparade beloppet drygt 4,7 miljoner kronor.

Avslutade ärenden

År 2024 avslutades totalt 274 FUT-utredningar. Den vanligaste orsaken till att ett ärende avslutades var *Eftergift 3-årsgräns* vilket innebär att tre år har passerat från det att biståndet betalades ut och då saknas möjligheten att driva återkravet till förvaltningsrätten i en ersättningstalan. Den näst vanligaste orsaken var *Återbetalning-återkrav* – att skulden hade återbetalats till nämnden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 14 maj 2025 och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 15 maj 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den aktuella rapporten visar positiva effekterna av FUT-arbetet, främst avseende arbetet med att stoppa felaktiga utbetalningar samt återbetalning av felaktigt beviljat bistånd. Resultatet från 2024 utmärker sig inte mycket i jämförelse med tidigare år men tyder på att det aktiva arbetet vid varje nämnd fortsätter ge positivt resultat.

Årets statistik visar färre inkommande misstankar om felaktiga utbetalningar, färre inledda utredningar samt fler polisanmälningar. Detta kan tyda på att stadsdelsnämnderna har blivit bättre på det förebyggande arbetet samt bättre på att upptäcka och åtgärda felaktigheter i tidigare skede, dvs. innan det har blivit en felaktig utbetalning. Det har även fattats färre beslut om återkrav – under 2024 har totalt 138 (jämfört med 213 år 2023) beslut om att återkräva FUT registrerats i Stockholms stad, vilket motsvarade ett

belopp om totalt ca 3,4 miljoner kronor (9,3 miljoner kronor år 2023).

Det har även återbetalats en lägre summa jämfört med åren innan vilket möjligen kan förklaras av med det rådande ekonomiska läget i samhället och den höga inflationen. Det kan också bero på vad varje nämnd har haft som fokusområden under året att arbeta med där vissa har valt att fokusera på att väcka ersättningstalan för att få återkraven fastställda eller upprätta frivilliga avbetalningsplaner (ej enligt 9:1 SoL) medan andra nämnder har haft fokus på det förebyggande arbetet av interna fel samt genomlysning av interna rutiner.

Årets resultat visar även detta år att den vanligaste orsaken till felaktiga utbetalningar är oredovisade inkomster, främst i form av lön. Ett utökat informationsutbyte är fortsatt behövligt för att minska förekomsten av dessa felaktigheter.

Slutligen kan det konstateras att arbetet med att förebygga och utreda felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd utgör en väsentlig del i att säkerställa effektiv användning av Stockholms stads skattepengar och att socialtjänstens resurser tillfaller de individer de är avsedda för.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner rapporten och delar den till berörda parter.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Rapport över arbetet mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott 2024, dnr SOF 2025/169

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-05-11
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-05-11